

A thick black L-shaped frame is positioned on the left and bottom sides of the slide, framing the central text.

SÉMANTICKÉ ASPEKTY KATALOGIZACE I.

18. 9. 2017

PhDr. Jiří Stodola, PhD.

Předmět kurzu

- Sémantické
- aspekty
- katalogizace

Sémantické

- Sémantický = týkající se významu znaků
 - *Znak (například bibliografický a katalogizační záznam)*
 - ↓
 - *Význam*
 - Intenze (pojem, např. entity dílo, vyjádření, provedení)
 - Extenze (soubor předmětů, například entita jednotka)

Aspekty

- Aspekt = úhel pohledu
 - *Preference sémantiky před syntaktikou a pragmatikou*
 - *Práce spíše s pojmem dokument než informace*
 - *Primát objektu před subjektem (realismus)*

Katalogizace

- *Jmenný a věcný popis dokumentů, někdy chápaný úžeji pouze jako jmenný popis dokumentů, jindy obecněji jako tvorba katalogizačních záznamů pro různé druhy katalogů a jejich organizace. (TDKIV)*

Čím se budeme zabývat?

- Katalogizační pravidla RDA
- Základy výměnného formátu MARC 21
- Funkční požadavky na bibliografické záznamy (FRBR)
- Základní poznatky obecné sémantiky

Literatura

- [STODOLA, Jiří](#). *Sémantické aspekty katalogizace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Elportál. ISSN 1802-128X.
- IFLA. *Ustanovení mezinárodních principů katalogizace* [online]. 2009, [cit. 2011-09-02]. Dostupný z WWW: http://www.ifla.org/files/cataloguing/icp/icp_2009-cs.pdf
- IFLA. *Funkční požadavky na bibliografické záznamy*. Překlad Ludmila Celbová. Praha : Národní knihovna České republiky, 2002. iii, 117 s. ISBN 80-7050-400-5.
- [STODOLA, Jiří](#). *Katalogizace dokumentů pro zrakově postižené: podle pravidel AACR2 ve formátu MARC 21 s přihlédnutím k pravidlům RDA*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 125 s. ISBN 978-80-210-7764-5. doi:10.5817/CZ.MUNI.M210-7764-2014. Dostupné z WWW: <http://www.teiresias.muni.cz/download/katalogizace-2014.pdf>

Požadavky na ukončení kurzu

Prezenční studenti

- 75% účast na přednáškách
- kolokvium

Kombinovaní studenti

- seminární práce v rozsahu 3 600 znaků, vložit do odevzdárny nejpozději na konci zkouškového období
- kolokvium

Dokument a informace

- pojem dokumentu byl v knihovní a informační vědě nahrazen pojmem informace;
- knihovní a informační věda se od původního studia informačních objektů (dokumentů) a systémů přeorientovala na výzkum uživatelů (tzv. kognitivní obrat);
- a posléze na výzkum tvůrců informací (tzv. sociální obrat).

Důsledky

- ztráta identity knihovní a informační vědy (stává se součástí jednak vědy o počítačích, jednak vědy kognitivní, a vlastně i součástí sociologie vědění);
- roztržka mezi teoretickou knihovní a informační vědou a její praktickou aplikací – knihovnictvím (knihovníci stále pracují s hmotnými nosiči informací – dokumenty, nikoliv s abstraktně chápanými informacemi. Zajímají je primárně tyto dokumenty samotné, ne jejich uživatelé či tvůrci, kteří stojí na vstupu a výstupu informačního procesu, jednoduše řečeno: centrem zájmu knihovnictví jsou dokumenty; tvůrci informací a jejich uživatelé jsou centrem zájmu knihovnictví jakožto tvůrci a uživatelé dokumentů; zaměřenost na dokumenty je tedy primární, od ní je možno odvozovat sekundární zájem o tvůrce a uživatele informací

Paradigmatické obraty v IV

1. Od dokumentu k informaci (vliv počítačové vědy)
2. Od informačního systému k uživateli informací (vliv kognitivní vědy)
3. Od uživatele informací k tvůrcům informací
4. Od tvůrců informací k bibliografickému univerzu

Od dokumentu k informaci

- Informační pramen = hmotný nebo energetický nosič + informace
- Dokument = hmotný nosič informace
- Informace = sémantický obsah informačního pramene

- Vliv počítačové vědy, snaha o exaktnost

Od informačního systému k uživateli

- Kognitivní obrat, metodologický individualismus
- Odvrat od reprezentace informace v dokumentu
- Zájem o reprezentaci informace v mysli uživatele (teorie ASK)

Od uživatele k tvůrcům informací

- Sociální obrat, metodologický kolektivismus
- Jak určitá sociální skupina konstruuje informace (pojem domény)

Od tvůrců informací k bibliografickému universu

- Teoretické volání po návratu pojmu dokumenty
- Praxe – studie Funkční požadavky na bibliografické záznamy
- Pojem bibliografické universum = vše, co se týká sbírek paměťových institucí

Přečíst

- STODOLA, Jiří. Dokumenty pro uživatele se zrakovým postižením v kontextu knihovní a informační vědy: od zkoumání uživatelů a tvůrců informací k bibliografickému univerzu. *Knihovna*, 2012, roč. 23, č. 2, s. 22-34. ISSN 1801-3252. Dostupné také z www: <http://oldknihovna.nkp.cz/knihovna122/stodola.htm>
- STODOLA, Jiří. Úvod. In: *Sémantické aspekty katalogizace*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Dostupné z www: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/ff/js14/katalogizace/web/pages/01-uvod.html>